

Κουβέντα ενό, γέροντα και μία.ου παιδιού.

—ο—

Ο Γέρο Κώστας ο Σφακισάνος και ο Σπύρος από το Ρουπακιά.

—ο—

Σ. Καλώς τὰ κάνης Γέρο.

Κ. Καλώς τὸ παιδί μου, καλώς τὸνε. Ἀπό πούθε ἔρχεται καλὸ παλληκάρι;

Σ. Ἐρχομαι καὶ δὲν ἔρχομαι ἀπὸ τὸ Ῥουπακιά. Ἐξέκνησα ἔχτες ἀπὸ τὸ χωριό μου καὶ ἐκιντήθηκα νὰ χαθῶ σὸ δρόμο ἀπὸ τὴ κακοκαιρία καὶ ἀπο τὴ μεγάλη κακοστρατιά.

Κ. Καὶ πῶς; Δὲν ἔχετε μπίτ καὶ σῆ; κακοροϊκὴ δρόμου, σὰν εἶπᾶ, ἐδῶ μπροστά;

Σ. Πού δρόμος γέρο πατέρα μου; Πηδὸς νὰ πῶ, κάρη καὶ πηδὸς νὰ γνοῖ στή γιά μᾶς τοὺς φτωχοὺς; Δὲν ξέρεις, σὰν γέρος πύται, πῶς γιὰ μᾶς τοὺς δουλευτάδες δὲν πονεῖ κανένας;

Κ. Βρὲ παιδάκι μου, σῆς πού εἴςενε παιδιγιά γιὰ σὲ γῶ τώρα δὲν λογαριάζομαι, ἔπρεπε νὰ πᾶτε ὅλα τὰ χωριὰ μὴ μέρᾳ σ' αὐτοὺς πού τοὺς βγάλουναι βουλευτάδες τώρα τόσα χρόνια, καὶ νὰ τοὺς πητε, τί διάβολο κάνουνε κεῖ πέρα σὴν Ἀθήνα πού πα ε, γιατί καθὲ χρονιά μᾶς εἰνουνε τόσαις ὑπόσχεσαι καὶ ὕστερα τίποτα δὲν κάνουνε. Πάντα λένε, ὅσα σᾶς κάμωμε κείνο, θὰ σᾶς κάμωμε τὸ ἄλλο, μικρὸ, ἤμουνα καὶ γέρασα καὶ τίποτα δὲν εἶλα. Τώρα γλέπω πῶς μᾶς πεζογελοῦνε καὶ μᾶς πέρνουνε γιὰ μπαίγνια.

Σ. Ὡ γέρο μου, γῶ ἐσοχαζόμουνσ, σὰν γέρος πύται, πῶς ἐσὺ ἐκαταβαίνεις καλλήτερά μου, μὰ τώρα γλέπω πῶς βροίσκεσαι σὸ τρισκότιδο χειρότερ' ἀπὸ μέ. Τώρα κατάλαβες πῶς μᾶς πέρνουνε γιὰ μπαίγνια καὶ πῶς μᾶς κοροϊδεύουνε; Ἀμ ἂν αὐτεῖνοι ἐπονόουσανε γιὰ μᾶς, ὁ ἄχαρος ὁ τόπος μᾶς δὲν ἤθιλε νᾶναι σ' αὐτὴ τὴ κατάτγία τόσα χρόνια. Σὲ ἄλλους τόπους καὶ σὲ ἄλλα νησιὰ ὁ πού ἐπήγα στρατιώτης, ὡς καὶ μέσα σὰ χωριὰ τοὺς ἔχουνε ἀμαξωταῖς στραταῖς καὶ μῆς; τί ἔχομε; τὸ κακὸ μα, τὸ καιρὸ καὶ τὸν ἀναποδόμας. Ἀμ βγοῦμ' ὡς ἀπὸ τὸ σπῆτι μᾶς, μάλιστα τὸ χειμῶνα, δὲν ριζικάρομε νὰ ξεμυτιώσωμε λίγο παρὰ πέρα. Κᾶπως τὸν κάκωνε πᾶμε σὰ χτήματά μᾶς καὶ χεῖρ χειρότερα σὴ χώρα γιὰ τὴ δουλειά; μα καὶ πολλοὶ ἀπὸ μᾶς πού χάνονται σὸ δρόμο μὲ τὰ ζῶγα τους. Κᾶθε ἐκλογὴ μοναχὰ πού ἔρχεται μᾶς χώνουνε σὲ κάθε χωριὸ κατὶ θεοπάλουκα καὶ ρίχνουνε καὶ κατὶ σωροὺς ἀπὸ σόμπολα καὶ γούλους καὶ εἶσι ἀποχώνουνε τὰ μονοπάτγία μᾶς καὶ μ' αὐτὸ μᾶς ξεγείλανε καὶ ὕστερα μᾶς ἀφίνουνε σὸ κάμπο ριτιγούς. Τώρα μάλιστα ἐπάψανε καὶ τὰ παλουκιά αὐτὰ, φαίνεται πῶς τὰ κρατήσανε γιὰ τὸν ἐσπῆτο τους. Αὐτὸ γέρο μου, τὸ βουλευτικὸ τὸ θέλουνε γιὰ νὰ μπαλῶνουνε τὴ δουλειά; τους, νὰ προσέβουνε τὰ τάλλαρα τους καὶ γιὰ νὰ τρῶνε καὶ μᾶς τοὺς μικροὺς. Πρῶτα τρῶτα καὶ κατ ἄρχας θὰ ἐκδικηθῶνε τοὺς ἐπθροὺς τους καὶ ὕστερα θὰ βάλκουνε σὲ θέσεις καὶ θὰ μὴ χροιστήσουνε μερικοὺς ἀπ' ἐκεῖ κάτω, πού τοὺς κάνουνε τὸ κόλακα συγγενάδγία τους, ἐμᾶς τοὺς χωριγιάταις καὶ οὐλοὺς ἐκεῖ κάτω σὴ χώρα τοὺς μικροὺς, ψαράδες,

καὶ χασάπιδες, φουρνάρους καὶ μπακάλιδες, περβολαρέους καὶ ματαπράταις, τσαγκάριδες καὶ παπουτσιδές καὶ ταβερναρέους καὶ οὐλοὺς τοῦ ἐργατικῶ; μᾶς θέλουνε μοναχὰ καὶ μοναχὰ γιὰ ὄργα νὰ τους, εἰεῖς νὰ τοὺς βγάζομε τὴ σκούφγία μᾶς ἢ τὸ παληοκάπελ ὁ μᾶς καὶ νὰ τοὺς λέμε προσκουοῦμ' Ἀφέντη, καὶ αὐτοὶ μπροσὰ μᾶς νὰ μᾶς λένε γειγ σου Σπύρο μου, γειά σου Κώσα μου καὶ κοροϊδεύοντας νὰ μᾶς χτυποῦνε τὴ πλάταις, καὶ ἄμα πάρουμε τὴ σκάλα νὰ φύγωμε, νὰ μᾶς σφαιλόνουνε καὶ νὰ ξεκαρτίζωνται γελῶντας. Ἀν κατασκοτόνωμάςενε καὶ μῆς καὶ τ' ἄχαρα τὰ ζῶγά μᾶς, ἂν πνίγομαςενε στή νεροσυρμαῖς, ἂν χίλιγα ἄλλα βῆσανα ὑποφέρομε, αὐτοῦ ὦν δὲν τοὺς καίεται καρφί, Μᾶς θυμῶνται μοναχὰ καὶ μοναχὰ ὄντας κοντεύουνε ἐκλογαῖς γιὰ νὰ μᾶς ἀρπάξουν τὸ φῆφο μὲ χίλιγας ὄγυθ φευταῖς καὶ καμνιὰ βολὰ μᾶς βροσκουνε στήν ἀναγκη καὶ μᾶς ἀγοράζουνε τὸ φῆφο, εἰ ἀτυνεῖδητοι; καὶ εἶσι τότε καὶ τότε δὲν μᾶς λογαριάζουνε οὔτε γιὰ χαρτὶ στρατσο.

Κ. Βρὲ, παιδί μου οὐκ' αὐτὰ πού λές καὶ καμπα νίζεις τὴν ὥρα, εἶναι σωσὰ καὶ ἄγια. Μὰ τί νὰ κάμωμε; Δὲν ξέρεις πού δὲν ἔχομε ἄλλους ἐδῶ σὸ τόπο πού ν' ἔχουν τάλλαρα πολλὰ;

Σ. Χὰ, χὰ, χὰ, Βρὲ γέρο, εἶλα σὰ σωσὰ σου. Ἡ ξεκουτιασμένος εἶσαι ἢ πολὺ κρασὶ ἐπγγες σὰν ἀπόγγγμα πύναι, ἢ δὲν ξέρο τί νὰ πῶ καὶ νὰ μὲ συμπαθᾶ; μ' ὄλο τὸ σῆδυσμὸ πῶχω στὰ γηρατεῖα σου καὶ στ' ἄστγία σου τὰ γένγια. Ἀν αὐτεῖνοι εἰ μεγάλοι ἔχουνε τάλλαρα πολλὰ, τί ὄφελος ἔχει ὁ τόπος ἀπὸ τὰ ταλλαρátους;

Μήπως ἐδῶ καὶ τρία χρόνια, πού ἐπεσε τὸση πείνα σὸ δυσυχισμένο τὸ τόπο μᾶς, ἄμα ἐξέπεσε τὸ κρασὶ καὶ τὸ πουλούσαμε στοὺς λαμπίκους; καὶ πολλοὶ νοικοκυρεῖς ἐπέθανανε ἀπὸ ψωμί, πηδὸς εὐρέθηκε ἀπ' αὐτοὺς νὰ βοηθήση τὸ τόπο ὅσο νὰ πέση στᾶρι καὶ χωρὶς νὰ χάση τίποτα, ἄλλὰ μάλιστα μὲ τὴν ὠφέλειά του; Ἐχω ἀκουστὰ, πῶς σὲ τέτοιαις περισῆσαις τοῦ τόπου μᾶς, ἄλλοι παλαιότεροι σὰν τὸ Γέρο-Μαχαιρᾶ καὶ τὸ Γέρο Σταματόπουλο, οἱ μακαριταῖς, ἐσυντρέχανε τὸ τόπο μὲ ψυχὴ καὶ μὲ καρδγιά καὶ χωρὶς τίποτα νὰ χάσου ε.

Κ. Ὡ παιδίμου μὴ μελετᾶς αὐτοὺς τοὺς χριστιανούς; ὁ πού ὁ Θεὸς νᾶχη τὴ ψυχὴ τους. Εἶδες τὴ κόττα τί κανη; πίνει καὶ νερὸ καὶ τυράζει καὶ φιλά. Ἔτσι καὶ αὐτοὶ, ἤξεραν νὰ τυράζουνε καὶ τὸ συμφέρον τους καὶ τὴ τσέπη τους, ἀλλ' ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος ἀγαποῦσανε καὶ τὸ τόπο τους, καὶ γι' αὐτὸ ὅ,τι ἀποχτήσανε, νὰ τὸ χαροῦνε τὰ παιδιγιά τους μὲ γειγ καὶ μὲ καλὴ καρδγιά.

Σ. Μὰ, γέροντά μου, δὲν μπορῶ νὰ σὲ καταλάβω, τὰ λές καὶ εἶσι, τὰ λές καὶ ἀλλοιοτίκα. Ἀφοῦ λοιπὸν καὶ σὺ συμφωνᾶς μ' ἐμὲ γιὰτί λές πῶς δὲν ἔχομ' ἄλλους ἀπ' αὐτοὺς; Χειρότερους ἀπ' αὐτοὺς, μπορεῖ νᾶχωμ' ἄλλους; Μήπως ἀρὰ γε ἢ ἄλλαις ἐπαρχαῖς σέλιουνε σὴ Βουλῆ ἐκεῖνος πού ἔχουνε περισσότερα τάλλαρα; Ἐξέκνησα ὅσοις καταλαβάνουνε πρῶτα πρῶτα ὅτι ἔχουνε σῆρεο καὶ ἕμισο χαρακτήρα καὶ ὅτι ὡς καὶ ἡμᾶς ματισμένοι μὲ ψυχὴ καὶ μὲ καρδγιά θὰ κινεζάζουνε γιὰ τὸ τόπο τους. Εἶδες τοὺς βουλευτάδες τῶ

Μωργιά γιὰ νὰγαποῦνε τὸ λαὸ καὶ τὸ τόπο τους μὲ τὴ καρδγιά τους, πόταις προσπάθειαις ἐκάμανε γιὰ τὴ σταφίδα, πού ἔφθασε νὰ μὴν τὴν θέλουνε οὔτε μὲ 20 δραχμᾶς τὴ χιλιάδα; Ἐφωνάξανε σὴ Βουλῆ ὅλοι, ἐφωνάξανε ὄξου σούς δρόμους, ἐκάμανε ἀναφοραῖς δεξιῶ καὶ ἀριστερᾶ καὶ ἔπειτα καὶ εἰς τὸν ἔγγυ τὸ Βασιλεῖα μᾶς καὶ νὰ τώρα πόσο πάγη ἢ σταφίδα γιὰ νὰ ἀκούση ὁ Βασιλεῖας καὶ νὰ μεσιτέψη σὴ Ρωσσία νὰ κόψη τὸ φόρο. Δὲν μοῦ λές τώρα τί ἐκάμανε οἱ οἰκοὶ μᾶς ἀφ' ὄτου ἐκεί ἐκίνησε ἀδίκως καὶ παραλόγως τὸ πόρτο τῆ; Ἠρέβεζας καὶ δὲν δέχεται πλέον τὸ κρασὶ μᾶς, πού τὸ ἐπουλούσαμε ἐκεῖ μὲ τὸ 20 καὶ 25 δρ. τὴ Βαρέλα; Ἐμίλησε ἢ ἔκρινε κανεῖς λόγος; ἔκαμε κανεῖς ἀναφορά, ἐτόλμησε κανένας τους νὰ βγάλῃ τοιμουτγιά σὴ Βουλῆ;

Κ. Καλὰ λοιπὸν, παλληκάρι μου ἄς εἶναι. Πηγανούς λοιπὸν νὰ βγάλουμε;

Σ. Πολὺ κοργγίζος εἶναι γέροντά μου, γιὰ νὰ μὴν πῶ τίποτ' ἄλλο. Μ' ἐρωτᾶς πηγανούς νὰ βγάλουμε. Κ' ἐγὼ λοιπὸν σοῦ λέγω, τὸ βιάβολο νὰ βγάλουμε. Ἡ κουβέντα μᾶς τώρα δὲν εἶναι πηγανούς; νὰ βγάλουμε, ἀλλὰ πηγανούς; νὰ ρίξουμε. Ἐγὼ λοιπὸν σοῦ λέγω αὐτοὺς; νὰ ρίξουμε τοὺς μεγάλους, πού δὲν μᾶς σοχαζόνται καὶ μᾶς κοροϊδεύουνε τώρα τόσα χρόνια, καὶ ἀόγγγφορο πηδὸ θὰ βγῆ. Ἀν συντρέξουνε νέοι, νὰ ψηφίσουμε νέους καὶ πάντα νέους νὰ ψηφίζουμε κάθε βολὰ, ὅσο νὰ ἰδοῦμ' ἂν θὰ βρεθῆ κανένας καμνιὰ βολὰ γιὰ ν' ἀγαπήση ἐμᾶς τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς δουλευτάδες καὶ αὐτόνε τὸ κακομοιργιασμένο τὸ τόπο, πού αὐτοὶ οἱ μεγάλοι ποτὲ τους δὲν τὸν ἐσυλλογισθήκανε, ἐνῶ ὁ τόπος καὶ μῆς οἱ μικροὶ τοὺς ἐκάμαμε μεγάλους.

Κ. Μπροσὰ, λοιπὸν παλληκάρι μου, ἢ κουβέντα σου μοῦ ἐγῶμνησε τὴ καρδγιά καὶ πολὺ μ' ἀρέστη. Ὡρα σου καλὴ, γιατί κουβέντα τῆ κουβέντα πέρασ' ἢ ὥρα, καὶ σὸ γυρισμὸ σου ἀπὸ τὴ χώρα νὰ ἰδοῦμε γιὰ νὰ μοῦ πῆς πηγῶ εἶναι οἱ συντρέχοντες καὶ τί λένε καὶ κείνοι κεῖ κάτω σὴ χώρα μᾶς, γιατί πιεσῶ πῶς κ' αὐτοὶ θὰ τοὺς ἔχουνε σὸ σομάχι τοὺς μεγάλους.

Σ. Καὶ δὲν μοῦ λές τί ὥρα νᾶναι, γέροντά μου Κ. Μὴ γάρσ καὶ καταλαβαίνω κ' ἐγὼ μ' αὐτὸ τὸ καιρὸ; Μὰ θὰ νᾶναι ἀπάνω-κάτω κανένα μισοπόδαρο γιὰ νὰ βασιλέψη ὁ ἥλιος.

Σ. Ἐχε γειγ λοιπὸν, γιατί κοντεύω νὰ νηχτώσω, καὶ ὅσο μπορεῖς γέροντά μου φώναζε τὸ εὔτοῦ σὴ Σφακιώταις, γιὰ νὰ ξυπνίσουμε οὐλοὺς μᾶς. Καὶ σὸ γυρισμὸ μου ἀπὸ τὴ χώρα, τὰ ξαναλέμε πάλαι. Καλαῖς ἀντάμωσαις.

Λευκάς τῆ 17 Φεβρουαρίου 1895